

វាជបណ្ឌិតសភាកម្ពុជា

២០២០ * ២០២១

ការប្រើប្រាស់បុព្វបទក្នុងភាសាខ្មែរ

Using Affixes in Khmer Language

សារណាបញ្ចប់

ថ្នាក់បរិញ្ញាប័ត្រជាន់ខ្ពស់

និស្សិត : ប្លង់ ភីរម្យ

សាស្ត្រាចារ្យដឹកនាំ : បណ្ឌិត ឡុង សេរ្យប

ថ្នាក់បរិញ្ញាប័ត្រជាន់ខ្ពស់ជំនាន់ទី១

មុខជំនាញ ភាសាខ្មែរ

ការពារនៅថ្ងៃទី២៦ ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០០២

Summary

Using Affixes in Khmer language

Introduction -----

Chapter I

Presentation and analysis of affixes and their alloys

1. Affixe [pa] uses in pre-Angkorean period
 - 1.1.Prefixe [p-] used in pre-Angkorean period
 - 1.2.Prefixe [pañ-] used in pre-Angkorean period
 - 1.3.Prefixe [pañ-] used in pre-Angkorean period
 - 1.4.Prefixe [paṅ-] used in pre-Angkorean period
 - 1.5.Prefixe [paṃ-] used in pre-Angkorean period
2. Affixe [pa] uses in Angkorean period
 - 2.1.Prefixe [p-] used in Angkorean period
 - 2.2.Prefixe [pañ-] used in Angkorean period
 - 2.3.Prefixe [pañ-] used in Angkorean period
 - 2.4.Prefixe [paṅ-] used in Angkorean period
 - 2.5.Prefixe [paṃ-] used in Angkorean period
3. Affixe [pa] uses in the modern time
 - 3.1.Prefixe [p-] used in the modern time
 - 3.2.Prefixe [pañ-] used in the modern time
 - 3.3.Prefixe [puñ-] used in the modern time
 - 3.4.Prefixe [pañ-] used in the modern time
 - 3.5.Prefixe [paṅ-] used in the modern time
 - 3.6.Prefixe [paṃ-] used in the modern time

Chapter II

Showing Prefixe [r-] with consonants

1. Consonant [r] combine with other consonants to form prefixes
 - 1.1. Prefix [kr-]
 - 1.2. Prefix [gr-]
 - 1.3. Prefix [cr-] and [chr-]
 - 1.4. Prefix [tr-]
 - 1.5. Prefix [dr-]
 - 1.6. Prefix [pr-]
 - 1.7. Prefix [br-]
 - 1.8. Prefix [sr-]
2. Prefixes [r-]
 - 2.1. Prefix [r-] used with words of first group
 - 2.2. Prefix [r-] used with words of second group
 - 2.3. Prefix [r-] used with words of third group
 - 2.4. Prefix [r-] used with words of fourth group
 - 2.5. Prefix [r-] used with words of fifth group
 - 2.6. Prefix [r-] used with words of final group
3. Prefix [rañ-]
4. Prefix [rum-]
5. Infix [-rn-]
6. Infix [-b-]
7. Redouble words formed by prefixes [r-] and their alloys
 - 7.1. Redouble words formed by prefix [kr-]
 - 7.2. Redouble words formed by prefix [gr-]
 - 7.3. Redouble words formed by prefix [cr-] and prefix [chr-]

- 7.4. Redouble words formed by prefix [tr-]
- 7.5. Redouble words formed by prefix [dr-]
- 7.6. Redouble words formed by prefix [pr-]
- 7.7. Redouble words formed by prefix [sr-]
- 7.8. Redouble words formed by prefix [r-]
- 7.9. Redouble words formed by prefix [rum-]
- 7.10. Redouble words formed by infix [-rn-]
- 7.11. Redouble words formed by infix [-b-]

Chapter III

Parallelism of Affixes and Semi Affixes used in cambodian.

1. Affixes

- 1.1. Affixes[ɒ].used with consonants
 - 1.1.1. Affixes[ɒ].used with consonants to form prefix
 - 1.1.2. Affixes[ɒ].alloyed to infix [-b-]
- 1.2. Affixes[ʔ].used with consonants
- 1.3. Affixes[an̄]used with consonants
- 1.4. Affixes[an̄]used with consonants
- 1.5. Affixes[an̄]used with consonants
- 1.6. Affixes[am̄]used with consonants
 - 1.6.1. Affixes[am̄]used with consonants
 - 1.6.2. Affixes[am̄] alloyed to infix [-am̄-]
 - 1.6.3. Affixes[am̄] alloyed to infix [-um̄-]
 - 1.6.4. Affixes[am̄] alloyed to infix [-am̄n-]
 - 1.6.5. Affixes[am̄] alloyed to infix [-um̄n-]
 - 1.6.6. Affixes[am̄] alloyed to prefix [kam̄-]
 - 1.6.7. Affixes[am̄] alloyed to prefix [cm̄-]
- 1.7. Infixes [-n-] used with consonants
 - 1.7.1. Infixes [-n-] used with first consonants group
 - 1.7.2. Infixes [-n-] used with second consonants group
 - 1.7.3. Infixes [-n-] used with fourth consonants group
 - 1.7.4. Infixes [-n-] used with fifth consonants group
 - 1.7.5. Infixes [-n-] used with final consonants group
- 1.8. Infixes [-b-] used with consonants
- 1.9. Infixes [-m-] used with consonants
 - 1.9.1. Infixes [-m-] used with first consonants group
 - 1.9.2. Infixes [-m-] used with second consonants group
 - 1.9.3. Infixes [-m-] used with fourth consonants group
 - 1.9.2. Infixes [-m-] used with final consonants group

2. Semi Affixes

- 2.1. Semi Affixes in the style of Sankrit and Pali
 - 2.1.1. Other Semi Affixes
 - 2.1.2. Other Semi Suffixes
- 2.2. Semi Affixes in the style of Khmernisation
 - 2.2.1. Semi Affixes [kār]
 - 2.2.1.1. Semi prefix [kār-]
 - 2.2.1.2. Semi suffixes [kār-]
 - 2.2.2. Semi prefixes [sa:chkdey]
 - 2.2.3. Semi prefixes [^anakkār]
 - 2.2.4. Semi prefixes [cun]

តារាងពាក្យបំព្រួញ

ពាក្យបំព្រួញជាភាសាខ្មែរ:

កិ. = កិរិយាស័ព្ទ

គុ. = គុណស័ព្ទ

ន. = នាមស័ព្ទ

កិ.វិ. = កិរិយាវិសេស

ដ-ឯ-ម = ដូចឯកសារមុន

-ដ- = ដដែល

ពាក្យបំព្រួញជាភាសាបរទេស:

A.D. = Anno Domini.

ibid. = ibidem = ici même.

IC = Inscriptions du Cambodge

k.o. = kind(s) of .

l = line.

op. cit., = opere citato = oeuvre citée.

s.d. = sorte(s) de .

មាតិកា

ចំណងជើង

ទំព័រ

គណៈមេប្រយោគ ----- I
 ឧទ្ទិសស្នាដៃ -----II
 សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ ----- III
 សេចក្តីសង្ខេប -----V
 មាតិកា ----- VII
 លំនាំដើម ----- ១
 សេចក្តីផ្តើម -----៣

ជំពូកទី១:

មូលបទ [ប៊] (p) និងការឡូបសព្វរបស់វា

១. មូលបទ [ប៊] (pa) ប្រើប្រាស់សម័យបុរេអង្គរ: ----- ៦
 ១.១. អំពីបុព្វបទ [ប-] (p-) ប្រើប្រាស់សម័យបុរេអង្គរ: ----- ៧
 ១.២. អំពីបុព្វបទ [បង្ក-] (pañ-) ប្រើប្រាស់សម័យបុរេអង្គរ: ----- ៩
 ១.៣. អំពីបុព្វបទ [បញ្ជី-] (pañ-) ប្រើប្រាស់សម័យបុរេអង្គរ: ----- ១១
 ១.៤. អំពីបុព្វបទ [បន្តិ-] (pan-) ប្រើប្រាស់សម័យបុរេអង្គរ: ----- ១១
 ១.៥. អំពីបុព្វបទ [បំ-] (pam-) ប្រើប្រាស់សម័យបុរេអង្គរ: ----- ១២
 ២. មូលបទ [ប៊] (pa) ប្រើប្រាស់សម័យអង្គរ: ----- ១៣
 ២.១. បុព្វបទ [ប-] (p-) ប្រើប្រាស់សម័យអង្គរ: ----- ១៣
 ២.២. អំពីបុព្វបទ [បង្ក-] (pañ-) ប្រើប្រាស់សម័យអង្គរ: ----- ១៤
 ២.៣. អំពីបុព្វបទ [បញ្ជី] (pañ-) ប្រើប្រាស់សម័យអង្គរ: ----- ១៥
 ២.៤. បុព្វបទ [បន្តិ-] (pan-) ប្រើប្រាស់សម័យអង្គរ: ----- ១៥
 ២.៥. បុព្វបទ [បំ-] (pam-) ប្រើប្រាស់សម័យអង្គរ: ----- ១៦
 ៣. មូលបទ [ប៊] (pa) ប្រើប្រាស់សម័យបច្ចុប្បន្ន: ----- ១៧
 ៣.១. បុព្វបទ [ប-] (p-) ប្រើប្រាស់សម័យបច្ចុប្បន្ន: ----- ១៧
 ៣.២. បុព្វបទ [បង្ក-] (pañ-) ប្រើប្រាស់សម័យបច្ចុប្បន្ន: ----- ២១
 ៣.៣. បុព្វបទ [បង្ក-] ប្រើប្រាស់សម័យបច្ចុប្បន្ន: ----- ២៦
 ៣.៤. បុព្វបទ [បញ្ជី-] (pañ-) ប្រើប្រាស់សម័យបច្ចុប្បន្ន: ----- ២៧

៣.៥. អំពីបុព្វបទ[បន្ទ-](pan-)ប្រើប្រាស់សម័យបច្ចុប្បន្ន: -----	៣០
៣.៦. បុព្វបទ [បំ-] (pam -) ប្រើប្រាស់សម័យបច្ចុប្បន្ន:-----	៣៤

ជំពូកទី ២

បុព្វបទ [រ-] ផ្សំជាមួយព្យញ្ជនៈផ្សេងៗ

១. ព្យញ្ជនៈ [រ] រួមផ្សំជាមួយព្យញ្ជនៈផ្សេងៗបង្កើតបានជាបុព្វបទ: -----	៤១
១.១. បុព្វបទ[ក្រ-] :-----	៤១
១.២. បុព្វបទ [គ្រ-]:-----	៤៤
១.៣. បុព្វបទ[ច្រ-] និង[ជ្រ-]:-----	៤៤
១.៤. បុព្វបទ [ត្រ-]: -----	៤៥
១.៥. បុព្វបទ [ទ្រ-]:-----	៤៧
១.៦. បុព្វបទ [ប្រ-]: -----	៤៨
១.៧. បុព្វបទ [ព្រ-]:-----	៥៣
១.៨. បុព្វបទ[ស្រ-]:-----	៥៤
២. បុព្វបទ [រ-]:-----	៥៥
២.១. បុព្វបទ [រ-] ប្រើជាមួយវាក្យសព្ទព្យញ្ជនៈវគ្គ [ក] : -----	៥៥
២.២. បុព្វបទ [រ-] ប្រើជាមួយវាក្យសព្ទព្យញ្ជនៈវគ្គ [ច] : -----	៥៦
២.៣. បុព្វបទ [រ-] ប្រើជាមួយវាក្យសព្ទព្យញ្ជនៈវគ្គ [ដ] : -----	៥៧
២.៤. បុព្វបទ [រ-] ប្រើជាមួយវាក្យសព្ទព្យញ្ជនៈវគ្គ [ត] : -----	៥៧
២.៥. បុព្វបទ [រ-] ប្រើជាមួយវាក្យសព្ទព្យញ្ជនៈវគ្គ [ប] : -----	៥៨
២.៦. បុព្វបទ [រ-] ប្រើជាមួយវាក្យសព្ទព្យញ្ជនៈសេសវគ្គ: -----	៥៨
៣. បុព្វបទ [រង-]:-----	៦០
៤. បុព្វបទ [រំ-] -----	៦១
៥. អន្តរបទ [-រ្ម-] (-rm-) :-----	៦៣
៦. អន្តរបទ[-ប-](b) :-----	៦៦
៧. ពាក្យរណ្តំបរិវារសព្ទកើតដោយប្រើបុព្វបទ [រ-] និងកាឡាវរុបសព្ទរបស់វា:-----	៦៨
៧.១. ពាក្យរណ្តំបរិវារសព្ទកើតឡើងដោយបុព្វបទ[ក្រ-]:-----	៧០
៧.២. ពាក្យរណ្តំបរិវារសព្ទកើតឡើងដោយបុព្វបទ[គ្រ-]:-----	៧០

៧.៣. ពាក្យរណ្តំបរិវារសព្ទកើតឡើងដោយបុព្វបទ [ច្រ-] និងបុព្វបទ [ជ្រ-]: ----- ៧១

៧.៤. ពាក្យរណ្តំបរិវារសព្ទកើតឡើងដោយបុព្វបទ[ត្រ-] : ----- ៧១

៧.៥. ពាក្យរណ្តំបរិវារសព្ទកើតឡើងដោយបុព្វបទ [ទ្រ-] :----- ៧១

៧.៦. ពាក្យរណ្តំបរិវារសព្ទកើតឡើងដោយបុព្វបទ[ប្រ-] : ----- ៧២

៧.៧. ពាក្យរណ្តំបរិវារសព្ទកើតឡើងដោយបុព្វបទ [ស្រ-] : ----- ៧២

៧.៨. ពាក្យរណ្តំបរិវារសព្ទកើតឡើងដោយបុព្វបទ [រ-] :----- ៧២

៧.៩. ពាក្យរណ្តំបរិវារសព្ទកើតឡើងដោយបុព្វបទ [រំ-] : ----- ៧៨

៧.១០.ពាក្យរណ្តំបរិវារសព្ទកើតឡើងដោយអន្តរបទ[រ] :----- ៧៨

៧.១១. ពាក្យរណ្តំបរិវារសព្ទកើតឡើងដោយអន្តរបទ [-ប-] : -----៧៩

ជំពូកទី៣

មូលបទនិងអន្តរមូលបទ

១. មូលបទផ្សេងៗ : ----- ៨៣

 ១.១. មូលបទ[អិ] ប្រើប្រាស់ជាមួយព្យញ្ជនៈផ្សេងៗ : -----៨៥

 ១.១.១. មូលបទ[អិ]ប្រើប្រាស់ជាមួយព្យញ្ជនៈផ្សេងៗបង្កើតបានជាបុព្វបទ: ----៨៦

 ១.១.២. មូលបទ [អិ]កាឡារូបជាអន្តរបទ[-ប-] :-----៩១

 ១.២. មូលបទ[អិ]ប្រើជាមួយព្យញ្ជនៈផ្សេងៗ:----- ៩៣

 ១.៣. មូលបទ [អិដ] :ប្រើប្រាស់ជាមួយព្យញ្ជនៈផ្សេងៗ----- ១១០

 ១.៤. មូលបទ[អិញ]ប្រើជាមួយព្យញ្ជនៈផ្សេងៗ: -----១១៣

 ១.៥. មូលបទ [អិន] ប្រើជាមួយព្យញ្ជនៈផ្សេងៗ:----- ១១៤

 ១.៦. មូលបទ [អិម] ប្រើជាមួយព្យញ្ជនៈផ្សេងៗ: ----- ១១៨

 ១.៦.១. មូលបទ[អិម]ប្រើជាបុព្វបទជាមួយព្យញ្ជនៈផ្សេងៗ: ----- ១១៨

 ១.៦.២. មូលបទ[អិម] កាឡារូបទៅជាអន្តរបទ[-អិម-]: ----- ១១៩

 ១.៦.៣. មូលបទ[អិម] កាឡារូបទៅជាអន្តរបទ[-អិមិ-]: ----- ១២២

 ១.៦.៤. មូលបទ[អិម] កាឡារូបទៅជាអន្តរបទ[-អិមន-]: ----- ១២៤

 ១.៦.៥. មូលបទ[អិម] កាឡារូបទៅជាអន្តរបទ[-អិមិន-]: ----- ១២៦

 ១.៦.៦. មូលបទ[អិម] កាឡារូបទៅជាបុព្វបទ [កមិ-]:----- ១២៧

 ១.៦.៧. មូលបទ[អិម] កាឡារូបទៅជាបុព្វបទ [ចមិ-]:----- ១២៩

 ១.៧. អន្តរបទ [-ន-]ប្រើជាមួយព្យញ្ជនៈផ្សេងៗ: ----- ១២៩

១.៧.១. អន្តរបទ[-ន-]ប្រើជាមួយព្យញ្ជនៈក្នុងវគ្គទី១:----- ១២៩

១.៧.២. អន្តរបទ[-ន-] ប្រើជាមួយព្យញ្ជនៈក្នុងវគ្គទី២: ----- ១៣១

១.៧.៣. អន្តរបទ[-ន-] ប្រើជាមួយព្យញ្ជនៈក្នុងវគ្គទី៤: ----- ១៣១

១.៧.៤. អន្តរបទ[-ន-] ប្រើជាមួយព្យញ្ជនៈក្នុងវគ្គទី៥: ----- ១៣២

១.៧.៥. អន្តរបទ[-ន-] ប្រើជាមួយព្យញ្ជនៈសេសវគ្គ: ----- ១៣៣

១.៨. អន្តរបទ[-ប-]: ----- ១៣៤

១.៩. អន្តរបទ[-ម-]ប្រើជាមួយព្យញ្ជនៈផ្សេងៗ: ----- ១៣៥

 ១.៩.១. អន្តរបទ[-ម-]ប្រើជាមួយព្យញ្ជនៈវគ្គទី១: ----- ១៣៥

 ១.៩.២. អន្តរបទ[-ម-]ប្រើជាមួយព្យញ្ជនៈវគ្គទី២: ----- ១៣៦

 ១.៩.៣. អន្តរបទ[-ម-]ប្រើជាមួយព្យញ្ជនៈវគ្គទី៤: ----- ១៣៦

 ១.៩.៤. អន្តរបទ[-ម-] ប្រើជាមួយព្យញ្ជនៈសេសវគ្គ: ----- ១៣៦

២. អឌ្ឍមូលបទ:----- ១៣៧

 ២.១. អឌ្ឍមូលបទតាមបែបសំស្ក្រឹត ពាលីសុទ្ធ: ----- ១៣៨

 ២.១.១. អឌ្ឍបុព្វបទផ្សេងៗ: ----- ១៣៩

 ២.១.២. អឌ្ឍបច្ច័យបទផ្សេងៗ: ----- ១៤០

 ២.២. អឌ្ឍមូលបទតាមបែបខ្មែរនិយកម្ម: ----- ១៤១

 ២.២.១. អឌ្ឍមូលបទ[ការ-] : ----- ១៤១

 ២.២.១.១. អឌ្ឍបុព្វបទ[ការ-]:----- ១៤១

 ២.២.១.២. អឌ្ឍបច្ច័យបទ[ការ-]:----- ១៤១

 ២.២.២. អឌ្ឍបុព្វបទ[សេចក្តី-] :----- ១៤២

 ២.២.៣. អឌ្ឍបុព្វបទ[អ្នក-]: ----- ១៤២

 ២.២.៤. អឌ្ឍបុព្វបទ[ជន-]: ----- ១៤៣

សន្និដ្ឋាន ----- ១៤៤

គន្ថនិទ្ទេស ----- ១៤៦